

mai no farem, però també pel que fem cada dia i amb un únic punt d'arribada, les llunyanes tombes.

Tot i que les diferències són notables, ambdós llibres responen a un objectiu comú: «un intent de reprendre / paraules ja perdudes del passat i el present». L'amor, el pes dels records, l'inexorable pas del temps i les marques que aquest deixa són temes universals de la poesia i, com a tals, amb veu pròpia, els tracta també Susanna Rafart.

Només ens resta desitjar, davant la sensibilitat depurada i la delicada tècnica amb què ho fa, que les «pàgines grogues encara per escriure» esdevinguin ben aviat llegibles.

Lluís Lucero

Dues lectures per a un recull de contes

BURGAS, Àngel

Adéu

Premi Mercè Rodoreda 2001

Ed. Proa - Barcelona, 2002

189 pàgines

Naixement dels fantasmes

Els contes d'Àngel Burgas es mouen entre el costumisme i la irrealitat; els seus personatges són i no són a la vegada, i mai és evident quins ens estan explicant una fantasia al·lucinant, quins relaten una experiència que ja no és d'aquest món o quins, afectats per algun trastorn, són incapaços d'explicar coherentment la realitat. La mort, l'absència i la desaparició no són sensacions fàcils de suggerir en un llibre, però Àngel Burgas, amb una exhibició impressionant de recursos narratius, aconsegueix transmetre-les quasi sempre.

A cada un dels contes s'assaja una via diferent per atrapar, desconcertar i fer reflexionar el lector sobre el que ha llegit: es fragmenten diverses històries i s'organitzen en un collage —*Processó* o *Llimbs*—, es fusiona la descripció costumista amb el simbolisme religiós —*Infèrn*—, s'alteren les relacions entre el present, el passat i el futur de la narració —*Anunciador* o *Final*— o simplement s'insereixen paràgrafs desconcertants que deixen en suspens tot el significat del conte, com

a *Adéu*. En algunes de les narracions, el lector es troba amb una successió de fragments amb certa independència que tenen la seva pròpia càrrega significativa més enllà de la seva funció dins el conte. En aquests dos casos, cal deixar-se endur per les al·lusions i el contingut implícit de la narració, i intentar reconstruir, si es vol, un sentit global. Però a *Adéu* també hi ha contes d'estructura més tradicional —com *Fan Club*, *Exhibition* o *Performance*— que en comptes de sorprendre per l'estructura convencen per la densitat del contingut i el to més aviat *bizarró*. Només n'hi ha un parell que no arriben a l'altura dels altres, *Star* i *Camp de batalla*, que mostren una influència massa òbvia dels *thrillers* de sèrie B.

Burgas aconsegueix que el lector es confongui momentàniament, que no vegi clara la realitat o la irrealitat de la narració i que es desdibuixi l'existència dels personatges. Que se submergeixi, doncs, en uns llimbs narratius. I aquesta atracció el llibre l'exerceix en el seu conjunt, perquè cada un dels contes ens presenta noves maneres d'observar la relació entre la vida i la mort, fins al punt que el lector, un cop acabat el llibre, es pregunta si no és ell mateix que està en vies de transformar-se en fantasma.

El recull s'inicia amb la *Resurrecció dels zombis* i s'acaba amb l'apocalipsi d'*Adéu*. Entremig, hi ha peces excel·lents, com *Exhibition*, que tracta sobre la transformació de la mort en objecte artístic postmodern, *Death (dad)*, en el qual

l'art de la ficció permet el pas de rosca més luctuós, perquè el mateix autor del conte juga literàriament amb la seva mort, o *Performance*, en el qual un grup de supervivents recreen mútuament les seves tragèdies no superades.

Adéu tracta amb profunditat el tema de la mort i no ho fa exclusivament des de la perspectiva dels vius, tal com és habitual en la literatura realista, sinó que va més enllà —al més enllà—, i sovint són els mateixos morts els que ens expliquen les reaccions dels vius. Això fa que aquest llibre no segueixi els models habituals de la contística catalana actual, i confirma la qualitat narrativa d'un autor que amb *Show*, el seu primer recull, ja havia demostrat que tenia coses a dir. Els personatges d'*Adéu* han agafat l'últim trem, i han deixat lluny belles passions i il·lusions falses per vies que desconeixien. I el millor de tot és que el lector, si es deixa portar pels contes d'aquest llibre, ben segur que sentirà passar aquest tren.

Jordi Cornellà Detrell

Consolidació

Des d'aquestes pàgines, s'ha saludat el debut del figuerenc Àngel Burgas (*Show*, Proa, 2000). *Adéu* és el seu assentament, perquè el premi Mercè Rodoreda, atorgat per Òmnium Cultural, implica l'ingrés dins la migrada patum dels autors catalans i també l'exigència d'uns mínims de qualitat.

Formen aquest volum quinze relats que giren al voltant de la mort, amb personatges al límit o que, reblant el clau, en tomen. L'inici és prometedor. Burgas adopta una narrativa que combina els elements reals (dades històriques i geogràfiques) i el fantàstic, desenvolupada a casa nostra per autors com Calders o Pedroló. Així, a *Resurrecció* apareixen els cadàvers de la història i a *Fantasmes* es capbussa a la memòria d'Auchswitz (destí de *tour-operators*?) des de la mirada d'un supervivent que no és qui es pensa. Els contes posteriors no segueixen el mateix patró. Entre els ròssecs, una certa feixuguesa en l'encaix de les accions —d'altra banda, el 99% dels nostres moviments diaris, ho són, d'ensopits— i una absència, calculada, de lírica en el text, més proper a la prosa despulada d'una novel·la negra que a un gènere, el conte, que beu d'un decidit esperit poètic. A voltes, sembla que l'autor no s'acabi de decidir a donar el pas cap a la novel·la, tot i que hauria de millorar la fisicitat dels personatges.

Entre la resta de narracions, *Equip* és la irònica plasmació de la quotidianitat d'uns terroristes, més semblants als concursants de «Gran Hermano» que a una altra cosa. *Per-*

formance mostra un estrany ritm per superar les morts dels fills en un accident. A l'interessant *Death (dad)*, trobem un recompte d'òbits familiars, combinat amb la defunció del mateix escriptor. Sens dubte, l'obra més sentida, i on l'empordanès palpa el moll de l'os de la creativitat, i no només perquè mostra la seva història personal i la dels amics, sinó perquè experimenta amb la literatura i cerca el seu efecte més radical i terapèutic: el d'exorcitzar fantasmes.

Adéu tanca el recull, una trama que gira al voltant de la desaparició de la vida al planeta, amb manlleus cinematogràfics (*Armagedon*, 12 monos) i influències caldersianes (el nen coprotagonista, vestit de pallaso). Refrescant i, sobretot, contemporani.

Moisès de Pablo

La mirada d'Espionellà

ESPONELLÀ, Núria
La mirada de la gavina
Ed. Viena
Barcelona, 2000
79 pàgines

Si bé es cert que, a hores d'ara, ja no és cap novetat presentar Núria Espionellà com una poetessa amb veu pròpia, tampoc és cap primícia afirmar que el seu poemari, madur i farcit de vivències, ha esdevingut una part importantíssima en la seva creació literària.

La mirada de la gavina (XVII Premi de Poesia Goleta i Bergantí 2000 del Masnou) continua el dibuix poètic de les seves obres amb l'ús de la retòrica raonada, rica d'imatges i metàfores, i de l'eficient i particular lèxic de sempre, un llenguatge que rebutja l'artificiositat i que connecta amb el món de les emocions.

Sembla ser que la màxima «Poesia és recordar» esdevé aquí el pal de paller que mou els poemes a la seva reflexió final. Perquè és el record de moments, de petites impressions, el que origina un fresc d'imatges autònomes que formen un tot ben precís, fragments lligats per la mirada d'una gavina que mira el mar, la terra o Empúries des de la